

Mind the gap - tidigare stöd för bättre övergångar

Att minska risken för att unga hamnar utanför utbildning och arbete

Organisation/Förvaltning**Avdelning/Enhet****Upprättad****Ansvarig**

Gymnasie- och
vuxenutbildningsförvaltningen

Kaa-UngMalmö

2026-08-27

Nina Lanje, Mia Pihl Leto

**“Vi försöker detta med att få dator,
vi skrev BankID-kod sen kommer de
bara många frågor. Vet inte hur vi
ska göra detta, börjar ju skolan
imorgon. Varför gör dom allting så
jävla svårt? Och jag är skitnervös
inför imorgon. Kolla klockan är 2
och jag kan inte sova ens.”**

Elev inför gymnasiestart

**”Alltså han sa till mig att du ska
fokusera på det här, till exempel jag
kom försenad till APL och han sa
du ska göra så här och så här och
komma i tid. Du ska sova tidigare
och göra det här, sen jag gjorde det
och kom rakt i tid”**

/elev på gymansiet

**“Jag ville inte välja ett
gymnasieprogram på grund av min
psykiska ohälsa. Jag ville välja
något som hjälper mig komma över
det.”**

Elev på grundskolan

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
Mind the Gap i korthet	4
Varför behövdes Mind the Gap?	4
Förstärkt studie- och yrkesvägledning – identifiera behov	5
Hålla ihop övergången.....	7
Mottagandet på gymnasiet.....	10
Utvecklingen av KAA:s uppsökande arbete	12
Från projekt till struktur.....	15
Resultat i korthet.....	17
Vad tar vi med oss från Mind the Gap?	18

Mind the Gap i korthet

Under perioden 2023–2026 har Mind the Gap varit en del av ESF-projektet *Hållbara övergångar för unga i riskzon*. Projektet har drivits inom Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen i Malmö stad genom Kaa-UngMalmö.

Projektet hade två huvudsakliga uppdrag. Det första var att stärka övergången mellan grundskola och gymnasium för elever som bedömdes stå inför en riskfylld övergång. Det andra var att utveckla det kommunala aktivitetsansvaret (KAA:s) uppsökande arbete för att bättre nå unga som står utanför studier och arbete. Dessa uppdrag utgick från samma grundläggande fråga: varför lyckas vissa unga inte etablera sig i gymnasieskolan och vad kan göras för att minska risken att de hamnar utanför utbildning och arbete? För att besvara frågan arbetade projektet i nära samverkan med sex grundskolor, gymnasieskolor och andra berörda verksamheter. Inom den förebyggande delen utvecklades arbetssätt för tidig identifiering, förstärkt studie- och yrkesvägledning samt stöd i övergången till gymnasiet. Inom den uppsökande delen utvecklades KAA:s arbetssätt för lokal närvaro, samverkan, registervård och kontakt med målgruppen.

Under projektets tre år har ungdomar, vårdnadshavare och professionella bidragit med erfarenheter som successivt har format arbetet. Projektet har resulterat i nya verktyg, modeller och arbetsformer, men också i en fördjupad förståelse för vilka hinder som riskerar att uppstå när unga ska ta nästa steg i utbildningssystemet. Den här rapporten sammanfattar projektets viktigaste erfarenheter. Den beskriver både de arbetssätt som utvecklats och de lärdomar som vuxit fram genom mötet med ungdomar, familjer och verksamheter.

Varför behövdes Mind the Gap?

För den enskilda ungdomen kan ett studieavbrott få långvariga konsekvenser. För kommunen innebär det också ökade behov av senare insatser. Därför är det rationellt att investera i bättre övergångar och tidigare stöd när risker upptäcks.

Kommunens aktivitetsansvar möter varje år ungdomar som inte påbörjar eller fullföljer gymnasiet. När projektet startade ville vi förstå två saker:

- Hur kan risker upptäckas tidigare?
- Hur kan vi bli bättre på att nå unga som redan lämnat utbildningssystemet?

Under projektets gång blev det tydligt att frågorna hängde ihop. I det förebyggande arbetet följde vi ungdomar som riskerade att hamna i glappet mellan grundskola och gymnasium. I det uppsökande arbetet mötte vi ungdomar där glappet redan hade blivit verklighet. Det gav en ovanlig möjlighet att förstå både varför studieavbrott sker och vad som kan göras för att förebygga dem.

Riskerna syns ofta innan avbrottet

När KAA möter ungdomar efter ett studieavbrott börjar historien sällan där. Ofta finns signaler långt tidigare: svag skolanknytning, osäkerhet kring gymnasievalet, återkommande frånvaro eller svårigheter att orientera sig i utbildningssystemet. Projektets erfarenheter visar att slutet av högstadiet är ett viktigt tillfälle att identifiera elever som riskerar en svår övergång och erbjuda stöd innan problemen växer. För en del ungdomar fungerar övergången utan större stöd. För andra kan bristande information, otydliga kontaktvägar eller praktiska hinder få stor betydelse. Det som ur verksamhetens perspektiv kan framstå som små frågor kan vara avgörande för en ungdom som redan befinner sig i en utsatt situation. Därför kom projektet allt mer att handla om hur verksamheter kan samordnas så att färre unga hamnar i det glapp som KAA senare möter.

Förstärkt studie- och yrkesvägledning – identifiera behov

Alla elever behöver inte samma stöd

En viktig utgångspunkt i Mind the Gap var att elever har olika förutsättningar inför övergången till gymnasiet. För många fungerar den ordinarie studie- och yrkesvägledningen väl. För andra är osäkerheten större. Det kunde handla om låga eller ofullständiga betyg, svag skolanknytning, hög frånvaro, begränsad kunskap om utbildningssystemet eller en osäkerhet kring vad gymnasievalet faktiskt innebär. För vissa

elever och vårdnadshavare var det också svårt att överblicka och förstå vilka alternativ som fanns och vilka konsekvenser olika val kunde få. Många elever efterfrågade inte främst mer information, de behövde hjälp att förstå hur informationen var relevant för den egna situationen för att skapa en realistisk och begriplig väg framåt.

Signallistan som stöd för tidig identifiering

För att stärka skolornas möjligheter att identifiera elever med behov av förstärkt stöd utvecklades en signallista. [Signallista för tidig identifiering - Pedagog Malmö](#) Signallistan har växt fram som ett stöd för professionella bedömningar och för dialog mellan studie- och yrkesvägledare, elevhälsa, mentorer och övrig skolpersonal. Projektets erfarenheter visade att risk sällan handlar om en enskild faktor. Det är oftare kombinationen av flera mindre utmaningar som gör en övergång sårbar. Signallistan bidrog till att synliggöra dessa sammantagna behov och är tänkt som en gemensam grund för beslut om förstärkt stöd.

Förstärkt vägledning för elever med större behov

För de elever som identifierades inom projektet erbjöds en mer individanpassad vägledningsprocess. Arbetet fokuserade på att hjälpa eleven att förstå sina möjligheter, relatera gymnasievalet till sin egen situation och formulera konkreta steg framåt. Vägledningen utgick från elevens förutsättningar och syftade till att stärka förmågan att fatta välgrundade beslut om framtida studier.

Projektets erfarenheter visade att motivation och framtidstro ofta hänger samman med möjligheten att se en realistisk väg framåt.

Vårdnadshavarnas betydelse

Projektet visade också att vårdnadshavare ofta spelar en avgörande roll i övergången till gymnasiet. Många vårdnadshavare efterfrågade tydligare information om utbildningssystemet, behörighetskrav, introduktionsprogram och vilket stöd som finns att få om övergången inte fungerar som planerat. Särskilt viktigt var detta för familjer som själva saknade erfarenhet av det svenska utbildningssystemet och/eller hade egna psykosociala utmaningar. När vårdnadshavare fick stöd för att bättre förståelse för valmöjligheter, regler och stödinsatser ökade deras möjligheter att stötta sina ungdomar genom övergången.

**"Min mamma kommer inte tyvärr,
hon är lite stressad idag"**

Elev på grundskola

Hålla ihop övergången

Projektet startade som ett arbete för att stärka övergången mellan grundskola och gymnasium. För att möta behovet prövades en ny funktion: slusskoordinator. Det ursprungliga uppdraget var att samordna kontakter kring elever som bedömdes stå inför en riskfylld övergång. Under projektets gång blev det tydligt att behovet var bredare än så.

Att översätta ett komplext system

Under hela årskurs 9 fanns slusskoordinatorerna på skolorna och arbetade nära elever, vårdnadshavare och skolpersonal. Många frågor behövde besvaras flera gånger; hur antagningen fungerar, vad behörighet innebär, hur meritvärden påverkar möjligheterna att komma in på olika program och vilka alternativ som finns om betygen inte räcker till det förstahandsval man hoppats på. Inte för att elever eller vårdnadshavare inte lyssnade, utan för att informationen fick olika betydelse beroende på var i processen de befann sig. Projektets erfarenhet är att vägledning för elever i riskzon ofta behöver vara mer konkret, mer uppsökande och mer uthållig än vad informationsinsatser och vägledning ensamma kan åstadkomma.

”Innan jag träffade slusskoordinatören var det ingen som hade förklarat det med vad olika betyg behövdes till och vad det menades med meritpoäng och hur allt sånt funkade. Eller det var säkert någon som förklarat innan men inte så att jag förstod det.”

Elev på grundskola

Från föreställningar till verklighet

En viktig del av arbetet bestod av studiebesök på gymnasieskolor. Många ungdomars bild av gymnasiet byggde på rykten, social status eller andras erfarenheter snarare än egna upplevelser. Genom att besöka skolor, träffa elever och se verksamheten på plats blev gymnasievalet mer konkret. För flera ungdomar innebar detta en viktig realitycheck. Skolor som först avfärdats kunde framstå som betydligt mer attraktiva efter ett besök. Andra ungdomar upptäckte att utbildningar de tidigare varit intresserade av inte alls motsvarade deras förväntningar. Projektet visade att konkreta erfarenheter ofta hade större betydelse än ytterligare information.

”När vi planerade vilka gymnasieskolor vi skulle söka in på. Att vi kollade på olika skolor tillsammans. Att jag inte behövde gå ensam och kolla på skolorna var nog det viktigaste.”

Elev på grundskola

Sommaren är också en del av övergången

Projektet visade att övergången inte tar paus när skolorna stänger för sommaren. Tvärtom var sommaren ofta en period då många frågor aktualiserades. Antagningsbesked skulle tolkas, reservplatser förstås, sena val övervägas och osäkerhet inför skolstarten hanteras. Formellt ansvarade grundskolans studie- och yrkesvägledare fortfarande för vägledningen fram till gymnasiestarten, men semesterperioden innebar naturligt att möjligheten till löpande stöd var begränsad. Slusskoordinatorerna täckte därför upp för varandra under sommaren för att säkerställa att elever och vårdnadshavare hade någon att kontakta.

Kontakten kunde vara enkel: ett sms för att höra hur sommarjobbet fungerade, en fråga om antagningsbeskedet kommit eller ett samtal om vilka alternativ som fanns om planerna förändrats. Projektets erfarenhet är att dessa till synes små kontakter kunde ha stor betydelse. Sommaren visade sig ofta vara en del av övergången, inte ett avbrott från den.

Funktionen viktigare än rollen

Det avgörande var inte att funktionen hette slusskoordinator. Det som var avgörande var att någon hade i uppdrag att hålla ihop det som annars riskerade att delas upp mellan olika verksamheter.

Någon behövde kunna:

- bygga förtroende
- samordna kontakter
- översätta mellan olika system
- följa upp över tid
- hjälpa eleven att orientera sig vidare

Vilken funktion som utför detta kan se olika ut i olika organisationer. Men projektets erfarenheter pekar på att behovet av en sammanhållande funktion är reellt för de ungdomar som står inför de mest riskfyllda övergångarna.

"Dom frågar så mycket frågor och jag förstår inte vad jag ska svara. All personal här säger bara fixa det. De tänker att vi går i gymnasiet vi ska kunna såna saker. Men jag kunde inte i nian hur ska jag kunna det här?"

Elev på gymnasiet

Mottagandet på gymnasiet

Övergången fortsätter efter skolstart

Att börja gymnasiet innebär inte automatiskt att övergången är fullbordad. Genom att följa eleverna efter skolstart fick projektet insyn i vad som händer när ungdomar går från att vara antagna till att faktiskt etablera sig i sin nya skolmiljö. Det blev tydligt att skolstarten bara är början på en process där eleven successivt behöver förstå den nya skolans arbetssätt, bygga relationer och hitta sin plats i ett nytt sammanhang.

Mottagandet är en del av skolanknytningen

Projektets erfarenheter visar att mottagandet inte enbart handlar om introduktionsdagar eller praktisk information under de första veckorna. För många elever handlar det om hur den första tiden i skolan upplevs och om det finns förutsättningar att bygga tillhörighet och förtroende. Det gäller särskilt ungdomar som haft en osäker skolgång, hög frånvaro eller en svag tilltro till den egna förmågan. För dessa elever kan de första erfarenheterna av gymnasiet få stor betydelse för den fortsatta skolanknytningen.

”Nu har jag påmint min lärare tre gånger om skåpet. Idag sa hon att jag skulle gå till vaktmästaren. Han sa bara att det inte gick att byta skåp och att jag bara får lära mig att öppna det. Men jag kommer inte kunna lära mig. Alla andra i klassen har skåp utom jag.”

Elev på gymnasiet

Projektets tog fram en checklista för en hållbar övergång som ett stöd till gymnasieskolor att arbeta med en hållbar övergång. [Checklistor för hållbar övergång till gymnasiet - Pedagog Malmö](#)

Att vara inskriven är inte samma sak som att vara etablerad

Projektet väckte också frågor kring hur övergångar följs upp. En elev kan vara antagen, registrerad och formellt ha påbörjat sina studier utan att ha etablerat sig i sin nya skolmiljö. Det innebär att uppföljning behöver handla om mer än administrativa övergångar. Frågan är inte bara om eleven har börjat gymnasiet, utan om eleven har förstått sammanhanget.

KAA:s erfarenheter gav nya perspektiv

KAA:s uppdrag aktualiseras formellt först när en ungdom står utanför gymnasiestudier. Den kunskap som byggs upp inom KAA-verksamheten har däremot ett värde långt tidigare. Det är det kommunala aktivitetsansvaret som möter ungdomarna som aldrig började gymnasiet och ungdomarna som gör avbrott. KAA har i projektet blivit mer synligt som kunskapsbärare. När återkommande hinder och mönster förs tillbaka till grundskola och gymnasieskola kan det bidra till bättre övergångar, mottagande och tidiga insatser – utan att KAA tar över skolornas ansvar.

Preventionstriangeln som struktur för fortsatt arbete

Under projektets gång utvecklades preventionstrianglar för både grundskola och gymnasium. Modellen utgår från att elever har olika behov av stöd. De flesta elever klarar övergången med ordinarie insatser, vissa behöver förstärkt stöd och ett mindre antal behöver mer samordnade och individanpassade insatser. För gymnasieskolan synliggör modellen vikten av ett strukturerat mottagande och en tidig uppföljning av elever som riskerar att få svårt att etablera sig i sin utbildning. För grundskolan utgör modellen ett underlag för att identifiera behov och planera stöd inför övergången. Tillsammans skapar modellerna en gemensam struktur och ett gemensamt språk för hur arbetet med riskfyllda övergångar kan organiseras före, under och efter gymnasiestarten.

Utvecklingen av KAA:s uppsökande arbete

Ett uppdrag som behövde förstås bättre

Projektets andra huvuduppdrag var att utveckla KAA:s uppsökande arbete och öka möjligheten att nå ungdomar som stod utanför studier och arbete. När projektet startade fanns en ambition att hitta nya vägar att komma i

kontakt med målgruppen. Frågan var inte bara hur fler ungdomar skulle nås, utan också hur KAA bättre skulle kunna förstå vilka ungdomar som faktiskt fanns bakom uppsökslistorna och vilka behov de hade. Arbetet kom därför att präglas av ett undersökande förhållningssätt där olika metoder för uppsökande arbete prövades, följdes upp och omprövades.

Det direkta uppsöket

Under projektets inledande fas prövades flera former av direkt uppsökande arbete. Projektmedarbetare besökte fritidsgårdar, deltog i lokala aktiviteter och spred information om KAA i miljöer där ungdomar förväntades vistas. Tanken var att ökad närvaro skulle leda till fler kontakter med ungdomar utanför studier och arbete. Arbetssättet gav viktiga erfarenheter men också oväntade resultat. Det visade sig att många av de ungdomar som fanns på fritidsgårdar och i öppna ungdomsverksamheter redan gick i gymnasiet eller hade kontakt med andra verksamheter. De ungdomar som stod längst från studier och arbete visade sig ofta vara betydligt svårare att nå genom denna typ av uppsökande arbete. Projektet ledde därför till omprövade antaganden om var målgruppen faktiskt fanns och hur kontakten bäst kunde etableras.

Från direkt till indirekt uppsök

Efterhand växte ett annat arbetssätt fram. I stället för att främst söka upp ungdomarna började projektet fokusera på de vuxna och verksamheter som redan hade deras förtroende. Skolor, föreningar, civilsamhällesaktörer, socialtjänst och andra lokala verksamheter blev viktiga samarbetspartners. Genom att öka kunskapen om KAA:s uppdrag hos dessa aktörer skapades fler vägar in till verksamheten. Arbetssättet innebar att uppsökande arbete inte längre enbart handlade om att hitta ungdomar. Det handlade också om att göra det lättare för ungdomar och deras nätverk att hitta KAA.

”Jo, min fru och syster var på sin kvinnogrupp igår då ni var där och då tänkte hon att jag kunde komma med vår dotter hit.”

Vårdnadshavare till ungdom utan
sysselsättning

Samverkan som en del av uppdraget

Projektet visade att samverkan inte är ett komplement till uppsöket utan en förutsättning för att det ska fungera väl. Samtidigt blev det tydligt att tidigare samverkan ofta varit beroende av enskilda medarbetares kontakter och personliga nätverk. När relationer är personbundna riskerar kunskap, kontaktvägar och arbetssätt att försvinna när personer byter tjänst eller uppdrag. En viktig del av utvecklingsarbetet blev därför att skapa mer långsiktiga och strukturerade former för samverkan med de verksamheter som möter samma ungdomar som KAA men även deras anhöriga.

Lokal närvaro gav ny kunskap

En annan erfarenhet var betydelsen av lokal förankring. Genom att arbeta nära ett geografiskt område blev det lättare att skapa kunskap om lokala aktörer, etablera relationer och förstå vilka sammanhang som ungdomarna och deras anhöriga faktiskt rörde sig i. Det gav också en mer nyanserad bild av målgruppen. Bakom uppsökslistorna fanns ungdomar i mycket olika situationer, med olika behov och olika kontaktvägar in till stöd. Denna insikt kom senare att få stor betydelse för utvecklingen av områdesmodellen, som beskrivs i nästa kapitel.

Lärdomar

Projektets erfarenheter visar att;

- Uppsökande arbete inte enbart handlar om att söka efter ungdomar. Minst lika viktigt är att bygga kunskap om målgruppen, skapa lokala relationer och utveckla fungerande kontaktvägar till de verksamheter som redan möter unga.
- Ungdomar som står längst från studier och arbete ofta är de svåraste att nå genom traditionella former av direkt uppsökande arbete. För dessa ungdomar blev samverkan och indirekta kontaktvägar ofta mer betydelsefulla.
- Utvecklingen av KAA:s uppsökande arbete handlar mindre om var ungdomarna finns och mer om hur KAA kan bli en naturlig del av det nätverk av vuxna och verksamheter som redan finns runt ungdomarna

Från projekt till struktur

När erfarenheter behöver bli arbetssätt

Under de första projektåren utvecklades och prövades nya arbetssätt inom KAA:s uppsökande verksamhet. Successivt blev det tydligt att erfarenheterna behövde omsättas i mer långsiktiga strukturer för att få varaktig betydelse. Utvecklingen handlade inte om en enskild metod utan om flera delar som tillsammans bidrog till ett mer systematiskt uppsökande arbete: ökad lokal närvaro, tydligare samverkan, bättre kunskap om målgruppen och mer träffsäkra arbetsflöden.

Områdesmodellen

En central del av utvecklingsarbetet blev framtagandet av områdesmodellen. Tidigare arbetade KAA:s uppsökande verksamhet huvudsakligen utifrån en kommunövergripande uppsökslista. Erfarenheter inom KAA hade redan innan projektet pekat på att detta gjorde det svårare att bygga lokal kännedom och långsiktiga relationer med de verksamheter som möter ungdomarna i vardagen. Genom områdesmodellen organiseras nu arbetet i stället geografiskt. Medarbetarna på KAA har nu ansvar för specifika områden, vilket skapar bättre förutsättningar att lära känna lokala skolor, föreningar, boenden, fritidsverksamheter och andra aktörer. Syftet

har inte varit att flytta fokus från individen till området, utan att skapa bättre förutsättningar att förstå individens sammanhang.

Samverkan på flera nivåer

Projektet visade att alla aktörer inte behöver samma typ av samarbete med KAA. För vissa verksamheter räcker det att känna till KAA:s uppdrag och veta vart ungdomar kan hänvisas. Med andra behövs återkommande dialog och gemensam planering.

Som stöd för arbetet utvecklades en struktur med olika nivåer av samverkan:

- kartläggning av lokala aktörer
- informationsinsatser
- regelbunden samverkan
- samhandling genom gemensamma aktiviteter

Syftet var att skapa tydlighet kring vilken typ av relation som behövs med olika aktörer och att minska beroendet av personliga kontakter.

Hembesök som kunskapskälla

Hembesöken har blivit en viktig del av projektets utveckling av det uppsökande arbetet. I projektet har hembesök genomförts i betydligt högre frekvens mot i ordinarie verksamhet. Syftet var inte enbart att få kontakt med ungdomar utan också att bättre förstå vilka som faktiskt fanns på uppsökslistorna och vilka behov de hade.

Arbetet har visat att verkligheten bakom registren ofta är mer komplex än vad individer och antal kontaktförsök visat. Vissa ungdomar arbetade. Andra studerade utomlands. Några fick stöd från andra verksamheter. I andra fall visade det sig att kontaktuppgifter eller folkbokföringsuppgifter inte längre stämde. Hembesöken bidrog därför både till att etablera kontakt med ungdomar och till att förbättra kvaliteten i det underlag som arbetet bygger på.

Att veta vem som faktiskt behöver stöd

En viktig lärdom från projektet var att registervård inte är en administrativ sidouppgift. När projektet inleddes fanns stora mängder data, men begränsad kunskap om vad uppgifterna faktiskt representerade. Genom systematisk genomgång, kategorisering och uppföljning blev det möjligt att skilja mellan ungdomar som behövde stöd från KAA och ungdomar vars situation såg annorlunda ut. Det skapade bättre förutsättningar att prioritera resurser och rikta insatser mot de ungdomar som hade störst behov. I projektet blev det också tydligt att kvaliteten i registren har direkt betydelse för hur väl kommunen kan uppfylla sitt aktivitetsansvar.

När medarbetare förstår siffrorna förändras arbetet

Analysarbetet förändrade synen på statistik och register. I stället för att se uppsökslistan som en lång rad namn blev det möjligt att identifiera mönster, följa utvecklingen över tid och få en tydligare bild av målgruppens sammansättning. Det skapade bättre underlag för beslut och gjorde det lättare att utveckla arbetssätt utifrån faktiska behov snarare än antaganden. Statistik blev därmed inte bara ett sätt att beskriva verksamheten utan också ett verktyg för att utveckla den.

Resultat i korthet

- 184 ungdomar har deltagit i insatsen Mind the gap (projekt mål 150 deltagare), varav 87 är flickor och 97 är pojkar.
- 96 elever har deltagit i Tidig identifiering (projekt mål 60 deltagare) varav 41 är flickor och 55 är pojkar.
- 88%, 46 av 52 elever i Tidig identifiering som gjort en övergång till gymnasiet, är fortfarande kvar på gymnasiet efter 6 månader (projekt mål 50%).
- 4 elever har inte gjort en övergång till gymnasiet, dessa elever står i kontakt med KAA. Några är i åtgärd inom KAA och några har annan sysselsättning eller åtgärd hos annan aktör.
- Antal genomförda hembesök: 240

- Antal ungdomar som identifierades som felregistrerade eller gick vidare till folkbokföringsutredning: 98

Resultaten ska tolkas med försiktighet eftersom projektet omfattar en begränsad målgrupp och saknar jämförelsegrupp. De visar därför inte effekten av en enskild insats, men ger en bild av utfallet för de ungdomar som deltagit i projektet.

Vad tar vi med oss från Mind the Gap?

Projektets viktigaste lärdomar kan sammanfattas i sex slutsatser.

1. En övergång är inte genomförd bara för att organisationen har genomfört den

Grundskolan kan ha lämnat över information, gymnasieantagningen kan vara klar, även kan vara registrerad på rätt skola - trots det kan övergången fortfarande vara skör. Projektet visade att många av de hinder som påverkar om en elev stannar kvar i utbildning uppstår efter att de formella processerna är avslutade. Att följa upp hur etableringen faktiskt fungerar är därför minst lika viktigt som att genomföra själva överlämningen.

2. Små hinder kan få stora konsekvenser

Många av de problem som ungdomarna beskrev handlade inte om gymnasievalet i sig. Det kunde handla om skolkort, datorer, inloggningar, schemaförändringar eller svårigheter att förstå information från skolan. Var för sig kan problemen framstå som små. För en ungdom som redan känner osäkerhet inför nästa steg kan de däremot bli ytterligare ett hinder i en redan sårbar situation. En viktig lärdom från projektet är därför att det som verkar litet ur organisationens perspektiv kan vara avgörande för den som ska genomföra övergången.

3. Flera ungdomar behöver någon som håller ihop helheten

De ungdomar som hade störst behov av stöd mötte ofta flera verksamheter samtidigt. Projektet visade att övergångar blir särskilt sårbara när information, ansvar och stöd fördelas mellan många aktörer utan att någon har ansvar för helheten. Erfarenheterna från slusskoordinatorfunktionen pekar därför på värdet av att någon kan samordna, följa upp och hjälpa

både ungdomen och vårdnadshavare att orientera sig när flera verksamheter är involverade. Det avgörande är inte vilken yrkesroll som utför uppgiften. Det avgörande är att funktionen finns.

4. KAA:s kunskap kan användas förebyggande

KAA möter unga när vägen genom utbildningssystemet har brustit eller aldrig riktigt kommit igång. Projektet visade att dessa erfarenheter också har ett värde långt tidigare. Genom att analysera vilka hinder och mönster som återkommer bland ungdomar inom aktivitetsansvaret blir det möjligt att identifiera risker tidigare och stärka övergångar innan studieavbrott uppstår. KAA:s kunskap är därför inte bara relevant för KAA. Den är också relevant för det förebyggande arbetet i grundskola och gymnasieskola.

5. Samverkan behöver organiseras

Projektet visade att samverkan fungerar bäst när den bygger på tydliga strukturer snarare än på enskilda personers engagemang eller kontaktnät. Hållbara samverkansformer kräver tid, kontinuitet och tydliga kontaktvägar mellan verksamheter. Det gäller både arbetet kring enskilda ungdomar och utvecklingen av lokala nätverk som kan bidra till att unga får stöd tidigare.

6. För att nå rätt ungdomar måste man förstå målgruppen

En viktig lärdom från projektets arbete med registervård, analys och hembesök är att träffsäkra insatser kräver god kunskap om vilka ungdomar som faktiskt behöver stöd. Att förstå målgruppen är inte en administrativ fråga vid sidan av uppdraget. Det är en förutsättning för att resurser ska kunna riktas dit de gör störst nytta och för att kommunen ska kunna uppfylla sitt aktivitetsansvar på ett rättssäkert sätt.

Slutord

Mind the Gap har inte visat att det finns en enskild metod som löser riskfyllda övergångar eller förhindrar alla studieavbrott. Däremot har projektet bidragit till en bättre förståelse för var glapp uppstår och vad som verkar göra skillnad för de ungdomar som riskerar att hamna där. Flera av de viktigaste erfarenheterna handlar inte om nya metoder, utan om att samordna, följa upp, skapa begriplighet och säkerställa att någon håller ihop det som annars riskerar att delas upp mellan olika verksamheter.